ACTA PARASITOLOGICA POLONICA
VOL. VI WARSZAWA, 15. VI. 1958 FASC. 18

Z Zakładu Parazytologii i Chorób Inwazyjnych Wydziału Weterynaryjnego
Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Kierownik Zakładu: prof. dr Witold Stefański, Członek PAN

Jan DRÓŻDŻ

Przenikanie *Ixodes ricinus* (L.) pod skórę żywiciela

Penetration of *Ixodes ricinus* (L.) under the skin of the host

W czasie skórowania lisa *(Vulpes vulpes)* zabitego dnia 2. XII. 56 w Sułkowicach (pow. Grójec, woj. warszawskie) zwróciłem uwagę na brązowo-czarne punkciki, prześwitujące przez tkankę podskórną. Punkciki te wielkością, barwą i kształtem przypominały nasiona lnu. Rozmieszczone były nieregularnie w tkance podskórnej, przy czym najwięcej ich było w okolicy lędźwiowo-krzyżowej (pod skórą grzbietu), w tkance podskórnej brzucha, na wysokości łopatki, a nawet pod skórą lewego ucha. Twory te ściśle były otoczone tkanką łączną i tłuszczową. Przy próbie wyłuskania z otaczającej tkanki kruszyły się.

Wstępne badania mikroskopowe wycinków tkanki podskórnej zawierających wspomniane twory wykazały, że są to samice kleszczy z rodzaju *Ixodes* Latreille, 1795. Ogółem znalazłem 15 egzemplarzy kleszczy (wszystkie okazy są samicami). Większość kleszczy (12 egzemplarzy) pozostała przy ściągniętej skórze, a tylko 3 osobniki znalazłem na samej tuszce.

Selekcjonowany lis był dwuletnim samcem w bardzo dobrej kondycji, o włosie puszystym, gęstym i wyrośniętym. W pokrywie włosowej żadnych zmian ani miejscowych wyłysień nie stwierdziłem. Również w miejscu lokalizacji kleszczy nie stwierdziłem odczynu zapalnego.

Część zebranego materiału macerowałem w 3% ługu potasowym uwalniając w ten sposób kleszcze ze ściśle oplatającej je tkanki łącznej. Oswobodzone kleszcze przepłukałem w wodzie i zmontowałem z nich stałe preparaty. Do montowania preparatów użyłem mieszaniny Faure-Berlese.

Badając mikroskopowo sporządzone w ten sposób preparaty określiłem, że kleszcze te należą do gatunku *Ixodes ricinus* (L.).

Oprócz preparatów totalnych, koniecznych do określenia materiału, wykonano jeszcze preparaty histologiczne z wycinków tkanki zawierającej kleszcza. Wycinek taki zatopiono w parafinie, do barwienia zaś skrawków użyto hematoksyliny i eozyny. Badanie mikroskopowe preparatów histologicznych wykazało, że ciało kleszcza otoczone jest ściśle torebką łącznotkankową. Zewnętrzna warstwa torebki posiada utkanie luźne, natomiast warstwa przylegająca do ciała kleszcza odznacza się budową zbitą. Od wewnętrznej warstwy torebki odchodzą łącznotkankowe beleczki ściśle oplatające odnóża kleszcza. W tkance łącznej graniczącej bezpośrednio z ciałem kleszcza widoczne jest bardzo silne nacieczenie komórkowe, w skład którego wchodzą głównie limfocyty. Największy naciek komórkowy obserwuje się w łącznotkankowych beleczkach otaczających odnóża pasożyta. Widocznie więc poruszające się odnóża żywego jeszcze kleszcza wywołały największy odczyn tkankowy żywiciela, w wyniku którego zostały skrępowane grubymi beleczkami tkanki łącznej.

Przenikanie *Ixodes ricinus* (L.) do tkanki podskórnej żywiciela jest zjawiskiem bardzo rzadkim. Na temat ten istnieje zaledwie kilka wzmianek w obszernej literaturze dotyczącej najlepiej poznanej rodziny *Ixodidae*.

Nattall (1908) w swojej monografii dokonał przeglądu literatury obejmującego zaledwie dziewięć publikacji na temat przenikania kleszczy pod skórę. Z przeglądu tego wynika, że przenikanie kleszczy pod skórę jest procesem sporadycznym, nie znajdującym wytłumaczenia. Co prawda cytowany przez Nuttalla Mégnin przypisuje wnikanie kleszczy pod skórę specjalnym właściwościom ich narządów gębowych, jednakże hipoteza ta nie została potwierdzona. Ciekawym zjawiskiem jest fakt niestwierdzenia możliwości przenikania przez skórę samców kleszczy. Podawane przez Nuttall'a przypadki dotyczyły kleszczy w stadium larwalnym, nymfalnym albo dorosłym — samic.

W dostępnej mi nowszej literaturze nie znalazłem na ten temat żadnych publikacji.

Adres autora:
Zakład Parazytologii i Chorób
Inwazyjnych SGGW
Warszawa, Grochowska 272

LITERATURA

1. Nuttall G. H. F., Warburton C., Cooper W. F., Robinson L. E. — Ticks — a monograph of the *Ixodoidea*. Cambridge, 1908.

SUMMARY

The author describes a case of the discovery in the subcutaneous tissue of fox *(Vulpes vulpes)* of female *Ixodes ricinus* (L.). 15 specimens were found in all. Macroscopically, no changes in the tissue surrounding the parasites were stated. Microscopic examination of histological slices of the tissue containing *Ixodes* showed tissue reaction in the host. The body of *Ixodes* was surrounded with a capsule of connective tissue. From the inner layer of the capsule ran rods of connective tissue tightly entwining the legs of *Ixodes*. Most cellular infiltration was observed in those rods and it consisted of lymphocytes maily.

TABLICA I

Fot. 1. Przekrój przez wycinek tkanki zawierającej kleszcza
Section of tissue slice containing tick

Fot. 2. Beleczki łącznotkankowe oplatające odnóża kleszcza z widocznym naciekiem komórkowym
Rods of connective tissue entwining legs of tick with visible cellular infiltration

Digitized by the Internet Archive
in 2025

https://archive.org/details/acta-parasitologica_1958_6_18

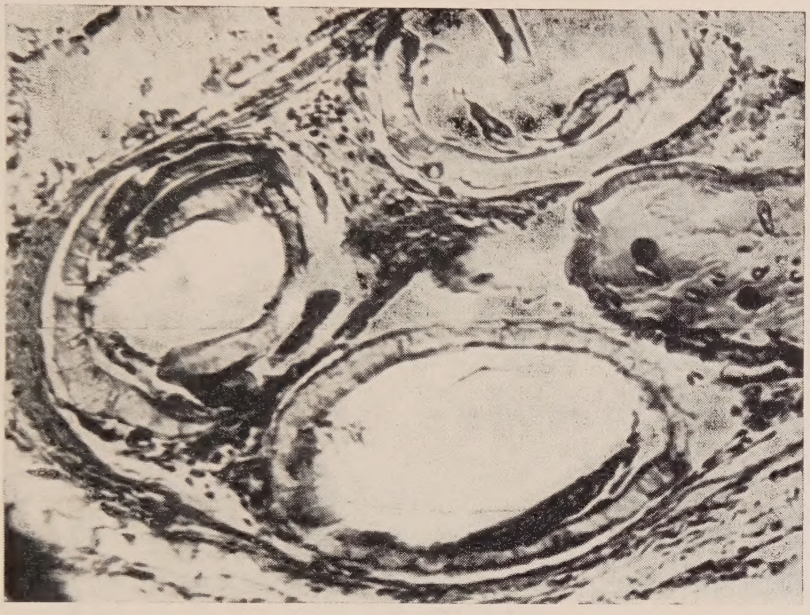

1

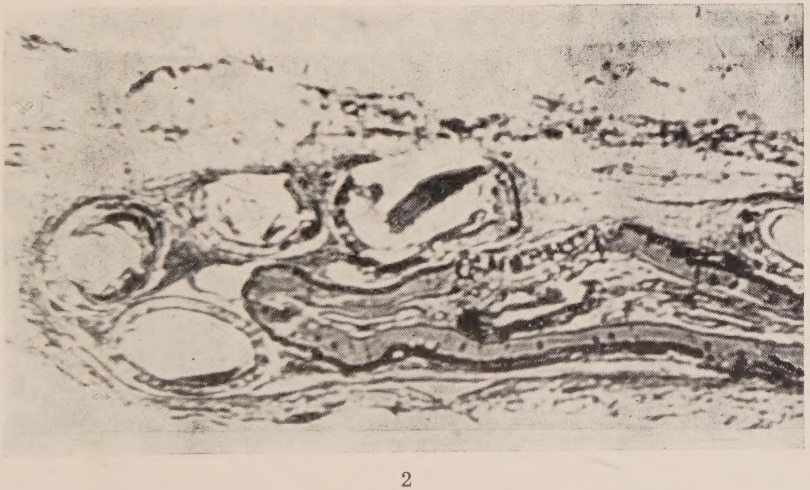

2

J. Dróżdz. auctor phot.